

ही मराठी वाचकांची मागणी आहे. सुव्यवस्थित ग्रंथालय चालवले तर इमारत बांधकामासाठी निधी दिला जातो तिथेही या मिनी थिएटरची निर्मिती करता येऊ शकेल. नाट्यसंकुले अथवा वातानुकूलित संकुले ही सर्वसामान्य नाट्यसंस्थांना न परवडणारी असतात. तिथे व्यावसायिक नाटकांचे प्रयोग होतील. पण कमीत कमी साधन सामुग्रीसह मोजक्या प्रेक्षकांसमोर ज्यांना सादरीकरण करावयाचे आहे त्यांना मिनी थिएटरच परवडू शकतील. अशी केन्द्रे सतत काही प्रयोग करीत राहिली तरच लहान सहान गावातसुद्धा प्रेक्षकांचे पुंजके निर्माण होतील.

नाटकाचे दर महाग आहेत याविषयीची तक्रार प्रेक्षक सतत करीत असतात. जगातल्या कोणत्याही नाट्यगृहांचे दर कमी नाहीत. त्याला मराठी नाटक तरी अपवाद कसे असू शकेल ? नाटक जर मराठी माणसाचे 'वेड' असेल तर या वेडासाठी अन्य छंदापेक्षा थोडे अधिक पैसे मोजावेत हे आपण गृहितच धरले पाहिजे. खरे तर गेल्या पंचवीस वर्षांत जेवढ्या मोठ्या प्रमाणात मध्यमवर्ग निर्माण झाला तेवढ्या मोठ्या प्रमाणात नाटकाचा प्रेक्षक मात्र वाढला नाही. नाटक ही केवळ करमणूक आहे, असे गृहीत धरले की करमणुकीच्या अन्य उपक्रमांच्या दराशी नाटकाची तुलना होणारच. पण नाटक मनाला सुसंस्कृत करणारा एक उपक्रम आहे, हे मानले तर आपण नाटकाच्या तिकिट दराची फारशी तक्रार करणार नाहीत. एकेका आठवड्यात तीन तीन कोटी रुपये दक्षिणेतून एखाद्या देवालयस मिळत असतील, तर आपण अग्रक्रम कशाला देतो याचा विचार करायला हवा. प्रतिष्ठा प्राप्त व्हावी यासाठी नाटक हा पाचवा वेद आहे असं म्हणायचं आणि व्यवहार मात्र ती केवळ करमणूक आहे असा ठेवायचा, अशी कशी आपली परंपरा आहे ? 'वेद' हा शब्द ज्या संस्कृतीत प्रतिष्ठा मिळवण्यासाठी अत्यंत आवश्यक वाटत होता कदाचित अशा काळात भरतमुनींनी स्वतःच नाटकाला पाचवा वेद म्हटलं असावं. आजही 'यज्ञ' करायचा म्हटलं तर निधी कमी पडत नाही. देऊळ बांधायचे अथवा देवळाचा जीर्णोद्धार करायचा म्हटलं तर फार मोठ्या आर्थिक अडचणींना तोंड द्यावं लागत नाही. शिक्षणासाठी शाळा आणि सुसंस्कृत होण्यासाठी नाटक, याचा मराठी माणसाच्या जीवनात शेवटचा क्रम असतो. म्हणूनच परंपरेतही नाटकवाल्यांचा दर्जा बेतास बातच असतो. आज या संमेलनात सिनेक्षेत्रातली बरीच मंडळी उपस्थित आहे. त्यांनी जर मनावर घेतले तर आपल्या प्रिय व्यक्तींच्या स्मरणार्थसुद्धा असे मिनी थिएटर उभे करणे त्यांना अवघड नाही. किंबहुना प्रचंड आर्थिक उलाढाल असणाऱ्या चित्रपट व्यवसायाचा पाया नाटकवाल्या मंडळींनीच घातला आहे. मुंबईचे 'पृथ्वी' थिएटर म्हणजे कर्तबगार कपूर मंडळींनी नाट्यवेड्या वडिलांचे पांग फेडणे होय. हा कित्ता मिनी थिएटरच्या संदर्भात आणखी काही चित्रपट कलावंतांनी अवश्य गिरवावा अशी मी त्यांना विनंती करतो. मा.अशोकरावजी हे स्वतःनाटकाच्या उपक्रमात रस घेणारे मंत्री आहेत. त्यांनी नांदेड शहरात जी साई एकांकिका स्पर्धा चालवली होती तिचे स्मरण निदान